

Strategijsko-bezbednosna pozicija Kine posle 11. septembra 2001. godine

Mart 2005.

Prof. dr Dragana Mitrović, Fakultet političkih nauka u Beogradu

Ključne reči: kina, reforma, vojska, odbrana, oružane snage, terorizam

Citiranje: Mitrović, D. 2005. *Strategijsko-bezbednosna pozicija Kine posle 11. septembra 2001. godine*. [e-book] Beograd: Beogradsko centar za bezbednosnu politiku.

Narodna republika Kina je jedina država u do sada zabeleženoj ekonomskoj istoriji koja je tokom poslednjih dvadeset godina neprekidno ostvarivala rast BDP (GDP) od oko 10 odsto. U tom razdoblju postala je ekonomska sila, treća trgovinska sila sveta, zemlja čiji privredni rast, kao i stabilnost valute presudno utiču ne samo na ekonomsku, a time i političku stabilnost regiona Jugooistočne Azije, već i na kretanja privrednih tokova u Evropskoj uniji, Latinskoj Americi i SAD, sa kojima je 2003. godine zabeležila trgovinski suficit od preko 120 milijardi dolara. Devizne rezerve NR Kine (bez Hong Konga i Tajvana) iznosile su 2004. godine oko 500 milijardi dolara, dok su toliko vredele i direktne strane investicije uložene u njenu privredu tokom proteklih četvrt veka reformi i otvaranja prema svetu. S obzirom na snagu kineske ekonomije, njen ekonomski rast i prateći uvoz energenata (prošle godine Kina je bila drugi najveći uvoznik nafte i ostvarila je 31% svetske proizvodnje uglja), čelika (2004. godine je uvezla 27% svetske proizvodnje), raznih sirovina i 40% ukupne svetske proizvodnje cementa, mašina i drugih neophodnih elemenata, direktno utiče na rast cena ovih artikala na svetskim tržištu, uključujući i cene brodskog prevoza. Kina je, takodje, treća zemlja u istoriji koja je poslala čoveka u kosmos (oktobra 2003. godine).

Kina je stalna članica SB UN i nuklearna sila. Članica je INTERPOL, posmatračke misije UN Irak-Kuvajt, Misije UN u Etiopiji i Eritreji, učestvuje u snagama policije UN u Liberiji ("dežura" nad izvorima nafte u koje je uložila), Kongu, BiH i na Kosmetu. Njen međunarodni položaj nikad nije bio bolji niti njen uticaj jači, no ona ipak nije super sila, niti to još želi da postane. Sebe (trenutno) smatra "velikom državom", ali ne super silom. Kina još ni ideološki ni ekonomski nije spremna ni voljna da svoje resurse rasipa vojnim prisustvom po svetu – ideološki, jer je njena spoljna politika prema usvojenoj doktrini, spoljna politika nemešanja, uzajamne koristi, uvažavanja i saradnje na ravnopravnoj osnovi, te se zalaže za rešavanje globalnih pitanja multilateralnim pristupom, prvenstveno kroz sistem OUN. Ekonomski, sve svoje resurse želi da usmeri na razvoj zemlje i podizanje životnog standarda stanovništva (učetvorostručenje GDP do 2020. godine, relativno dobrostojeće društvo i srednje razvijena zemlja do sredine veka), što će joj omogućiti da u zajednici naroda zauzme mesto koje joj po jedinstvenoj državno-istorijskoj i civilizacijskoj vrednosti pripada.

Često su najveća preimućstva zemlje ujedno i njeni najveći problemi (potencijalni ili realni) – dugačka granica, veličina stanovništva, ekonomski rast. U tom smislu Kina nije izuzetak. Jedno od

najranjivijih mesta njene strateške samodovoljnosti i time, nezavisnosti, jeste energetska zavisnost u koju je dospela burnim privrednim rastom i zapuštenom energetikom, iako gigantskom po obimu. Kina od 2001. godine pokušava da planski uobliči i realizuje politiku stvaranja strateških rezervi, ali i strategiju ravnomerno raspoređenog i sigurnog snabdevanja svim energentima potrebnim njenoj zahuktaloj privredi. U uslovima američke kontrole glavnih morskih ruta ka Bliskom istoku, sa okupacijom Iraka kao krajnjim zaoštavanjem ovog problema, a sada i prisustva u regionu Kaspijskog basena, Kina agilno stvara prostor za ostvarenje ovih strateških interesa u postojećim okolnostima. Mogu se uočiti tri paralelna načina na koja se ovaj proces odvija: uvoz, po mogućstvu sa relativno bližih i sigurnih izvorišta, investicije u izvore energenata u inostranstvu i kapacitete za njihov prenos, i intenzivno otvaranje domaćih nalazišta, te izgradnja kapaciteta za prenos energije sa zapada na istok zemlje, koji je najnaseljeniji i u kome je koncentrisana industrija zemlje i oko 60% njenog izvoznog potencijala.

Kina se najpre odlučila na uvoz preko potrebne nafte, čiji je neto uvoznik (godišnja vrednost uvoza 970 miliona tona je oko 10 milijardi US\$) sa ambicijom da ubrzano stvori strateške rezerve nafte, ali i gasa. Domaća proizvodnja nafte i gasa bila je u 2001. godini oko 858 miliona barela. Ipak, nafta čini samo 22,7% ukupnih energetskih potreba, koje će 2020. dostići ekvivalent od 3 milijarde metričkih tona uglja godišnje. Sa druge strane, više od 60% kineskih glečera će nestati do 2050. godine i time ugroziti ionako oskudno snagdevanje vode za još 250 miliona Kineza. Tri klisure i drugi gigantski projekti, čine deo eko inženjeringa sa nesagledivim posledicama, kojim se nastoji da ublaži složeni i rastući problem nestašice energenata i pijaće vode.

Izgradnja između Rusije i Kine dogovorenog naftovoda Angarsk-Dačín i "uskakanja" japanske ponude sa finansiranjem naftovoda (6 milijardi US\$) do Nahotke na krajnjem Dalekom istoku, a odatle brodom do Japana, Južne Koreje i SAD, školski je primer prelamanja novih i starih poimanja bezbednosti i saradnje – teorije saradnje na principima obostrane koristi, te politike *containmenta* glavnog rivala. Japan, inače smatra da Kina stalno jača svoj vojni potencijal, jer ima druge namere od onih koje javno proklamuje i veoma je skeptičan prema kontinuiranom povećanju vojnog budžeta NR Kine. Kina ga je zamenila na mestu "lokomotive" ekonomskog razvoja Azije i to mu veoma smeta. Sa druge strane, Kina (kao i ostali susedi u Aziji) sa velikim podozrenjem prati promenu pacifističke odbrambene doktrine i Ustava Japana, učešće japanskih vojnika u Iračkom ratu, njegovu nameru da izgradi raketni štit protiv krstarećih raketa, izvoz naoružanja, kao i posete premijera Juničira Koizumija svetilištu Jasukuni (gde se čuvaju posmrtno tablice ratnih zločinaca iz Drugog svetskog rata) i smatra ovo ponovnim jačanjem japanskog militarizma. Ipak, veoma razvijena saradnje dve zemlje ovim nije ugrožena. Neka nerešena pitanja razgraničenja u Istočnokineskom moru, kao i u vezi sa teritorijom ostrva Spratli (na njih polaže pravo još pet država u regionu) između dve zemlje, kao i ostrva Diaoyu (japanski Senkaku) jesu teme sporenja u medijima, povremenih javnih protesta i podozrenja konzervativnih političara, ali ne i ozbiljna srednjoročna smetnja narastajućoj saradnji.

Krajem sedamdesetih i tokom osamdesetih godina prošlog veka, Kina je strpljivo radila na uspostavljanju i jačanju poverenja u odnosima sa susednim zemljama, sa kojima je prethodnih decenija imala ili kraće oružane sukobe ili velika ideološka razmimoilaženja, koje su zazirale od njene veličine i radikalne komunističke ideologije, koja se, pak, širila kroz uticaj KPK na azijske komunističke partije. Među kineskim stratezima je u istom periodu sazrelo uverenje da zemlju ne ugrožava pretnja spolja, štaviše, da međunarodne okolnosti nikada nisu bile povoljnije, te je ekonomski i ukupni potencijal nacije usredsređen na tzv. ekonomsku modernizaciju i otvaranje prema svetu. Odnosi sa

Rusijom su stabilizovani 2001. godine. Dva suseda su potpisala strateški značajan Ugovor o dobrosusedstvu, prijateljstvu i saradnji, a 4.500 km duga zajednička granica postala je sigurno zaleđe (posle više od 20 godina strpljivog rada i poslednja nerešena granična pitanja na reci Usuri su otklonjena novembra 2004. godine), a svi mogući oblici saradnje, od pogranične trgovine do one u oblasti svemirske tehnologije razvijali su se velikom brzinom. Rusija je najznačajniji kineski izvor savremenog naoružanja i vojne tehnologije. Ipak, otvaranje prema svetu išlo je najsporije upravo u osetljivoj oblasti nacionalne bezbednosti i oblasti vojne saradnje.

Rastuća međuzavisnost i u oblasti bezbednosti postaje globalni trend nakon 11. septembra 2001. godine i terorističkog napada na do tada nedodirljivu teritoriju SAD, jer je terorizam univerzalno prepoznat kao nacionalni, regionalni, ali i globalni fenomen, te borba protiv njega zahteva na istoj osnovi združene napore. Do 11. septembra naredne godine, 122 zemlje su se priključile međunarodnoj antiterorističkoj koaliciji na čelu sa SAD. I dok je do 11. 9. 2001. godine Kina često bila sumnjičena, čak i za saradnju sa talibanskim režimom u Avganistanu, a njene aktivnosti uperene protiv separatista u Xinjangu (naročito četiri vodeće grupe koje se zalažu za nezavisnost Istočnog Turkistana) oštro kritikovane kao kršenje prava manjina, nakon ovog događaja i podrške koju NR daje kampanji SAD (u momentu kada su bilateralni odnosi još uvek u senci bombardovanja kineske ambasade u Beogradu i sudara lovaca u kineskom, odnosno prema američkoj verziji – međunarodnom vazдушnom prostoru, u kome je poginuo kineski pilot), SAD počinju da vrednuju mogući kineski doprinos borbi protiv terorizma u okviru UN, kroz ekonomski i politički uticaj u regionu, saradnju sa susednim zemljama, potencijalnim utočištima ekstremnih muslimanskih organizacija i pokreta, te veliki uticaj ove zemlje na Severnu Koreju. Kina je nerado i veoma postupno izlazila u susret zahtevima da uspostavi saradnju u oblasti dijaloga o ljudskim pravima kroz insitucije i mehanizme UN (dolasci izvestilaca o torturi i ljudskim pravima, verskim slobodama i započinjanje programa) i kroz bilateralne dijaloge, smatrajući ovo zadiranjem u pitanja nacionalnog suvereniteta, dok je vojna saradnja bila u znatnoj meri ometena embargom na izvoz naoružanja iz EU, te restriktivnim pristupom SAD. Međutim, Kina je veoma brzo i odlučno prišla antiterorističkoj koaliciji – uspostavljeni su redovni kontakti na najvišem nivou (godišnji susreti ministara vojnih SAD-Kina), institucija hitnih konsultacija na najvišem nivou, srednjoročni i dugoročni mehanizmi saradnje u oblasti borbe protiv terorizma i drugi brojni vidovi saradnje, poput uplovljavanja brodova iz sastava Pacifičke flote u Hong Kong, obilasci kasarni i drugih vojnih objekata, te zajedničke (simbolične) vežbe sa francuskom mornaricom u Šangaju maja 2004. godine. Kina je potpisala sporazum o saradnji u programu globalnog satelitskog navigacionog sistema EU "Galileo". Sa Rusijom je uspostavljen panel na visokom nivou u antiterorističkoj saradnji, a januara 2005. godine dogovorene su prve zajedničke antiterorističke vežbe oružanih snaga dve države i redovne godišnje bezbednosne konsultacije.

Kako je jačala procena da je nacionalna bezbednost ugrožena od islamističkog separatističkog pokreta za Istočni Turkistan, (oglasio se nizom terorističkih akcija – podmetanja bombi u autobuse, železničke stanice, otmice, ubistva kineskih diplomata u Kirgistanu itd), pomodne globalne podrške duhovnom i političkom vođi Tibetanaca – Dalaj Lami, koji manje ili više otvoreno zagovara nezavisnost Tibeta od Kine, strane podrške verskoj sekti Falun Gong i njenom lideru koji je pobegao u SAD (tvrde da imaju 80 miliona članova, koja se našla na udaru kada su njeni članovi okružili i blokirali sedište Vlade marta 1999. godine), te da malo odricanje od kruto shvaćenog suvereniteta donosi ogromnu korist, Kina usvaja novu koncepciju nacionalne bezbednosti. Ova strategija pravno reguliše usvojeno saznanje da saradnja na bilateralnom, regionalnom i globalnom planu donosi Kini ogromnu korist i pomaže joj da podeli teret borbe protiv organizovanog kriminala, trgovine ljudima, narkoticima (Kina

se graniči i sa "zlatnim polumesecom" i sa "zlatnim trouglom", nuklearnog otpada, epidemija SARS i AIDS, zagađenja i terorizma, kao netradicionalnih oblika bezbednosnih pretnji, te da njeni nacionalni interesi u vidu borbe protiv njih budu međunarodno priznati, uvaženi i potpomognuti. "Suočavajući se sa novonastalom situacijom koju karakterišu izmešanost tradicionalnih i netradicionalnih bezbednosnih pretnji.... mi ćemo se odlučno braniti protiv infiltrirajućih, subverzivnih i separatističkih aktivnosti svih neprijateljskih snaga i efektivno štititi (zemlju) od različitih rizika koji dolaze sa međunarodnog ekonomskog polja, kako bi zaštitili političku, ekonomsku, kulturnu i informatičku bezbednost (Kine)..."[1]. Dokument potvrđuje komandu Partije nad Vojskom. Novi bezbednosni koncept podrazumeva "međusobno poverenje, uzajamnu korist, jednakost i saradnju", i osnova je za definisanje politike borbe protiv terorizma kineske vlade. Ova politika podrazumeva: osudu svih formi terorizma; traženje i trenutnog i trajnog rešenja; sveobuhvatnu borbu i dovođenje UN na čelo borbe protiv terorizma[2]. Ono što razlikuje kinesko shvatanje od onog dominantnog u zapadnim zemljama jeste da je koren terorizma u siromaštvu ogromne većine stanovnika planete i u "nefer međunarodnim odnosima". Od dvanaest međunarodnih antiterorističkih konvencija, Kina je pristupila deset i potpisala jednu. Izradila je i kao Belu knjigu objavila plan mera i pravnih propisa kako bi regulisala neširenje oružja za masovno uništenje i izvoz naoružanja, u skladu sa očekivajima SAD i saveznica, i radila je na pravnoj regulaciji ove oblasti. Kina održava saradnju u oblasti bezbednosti sa SAD, Rusijom, Velikom Britanijom, Francuskom, Pakistanom i Indijom, a sa Kirgistanom je održala prve vojne antiterorističke vežbe 2002. godine.

Nova koncepcija nacionalne bezbednosti, kao i strategija spoljne politike bazirane su na teorijama procenama kineskih lidera i analitičara, koji smatraju da su dva dominantna i neraskidiva pitanja sa vremenog sveta – razvoj i mir. Ukoliko nema razvoja i njegovih plodova, nema ni mira, a ukoliko nema mira, nema uslova za razvoj. Kina odbacuje teorije o prevaziđenosti suvereniteta u korist ljudskih prava (još jedno polje gde je agresija NATO na SRJ veoma uticala na promenu kineskih koncepcija, uključujući i promenu vojne doktrine i preusmeravanje reforme vojske na usavršavanje sofisticirane tehnologije i obrazovanje kadrova) i naglašava da se države razlikuju po veličini, istoriji, društvenim sistemima, vrednostima, ideologiji, kulturi, religijama, putevima razvoja itd, a opet sve imaju jednako pravo da uživaju opšte dobro – mir i nacionalnu bezbednost. Kineska koncepcija insistira da je tradicionalno gledište, prema kome je jačanje vojnih potencijala i vojnih saveza najsnažnija bezbednosna garancija, ne samo prevaziđeno već i doprinosi trci u naoružanju, jača nepoverenje među zemljama, uzrokuje nestabilnost na međunarodnom planu i odraz je hladnoratovskog mentaliteta. Zato je Kina usvojila novu koncepciju bezbednosti (već pomenutu) i smatra da poštovanje suvereniteta između država jeste politička osnova za održavanje mira. Ekonomska saradnja zauzima važno mesto u realizaciji ove koncepcije. Pored snažnog razvoja ekonomske saradnje sa gotovo svim državama sveta – od trgovinske do investicione, Kina se sprovodeći svoju principijelnu, a opet fleksibilnu i pragmatičnu, i miroljubivu spoljnu politiku tokom 90-ih godina prošlog i početkom ovog veka nametnula kao dobronamerni i konstruktivni akter u međunarodnim odnosima, koji doprinosi jačanju mira i stabilnosti, kako u odnosima sa susedima, u širem regionu, kroz odnose sa ZUR, velikim silama, tako i kroz sistem UN i time je toliko ojačala svoje međunarodne pozicije, odnosno tzv. "meku moć" da imaju pravo oni analitičari koji ih smatraju najboljima u dugoj kineskoj istoriji. Zemlja sa tako povoljnim međunarodnim položajem u isto vreme, naravno, ima i odlično bezbednosno okruženje i povoljne uslove za ostvarenje svojih nacionalnih ciljeva, što ne znači da nije suočena i sa brojnim pretnjama. Kina je preduzela niz efikasnih mera u cilju prevencije terorističkih napada u zemlji. Pre prve godišnjice, kojom su obeleženi događaji od 11. septembra, održala je niz nacionalnih

antiterorističkih vežbi u Pekingu i Šangaju, dok je Ministarstvo javne bezbednosti osnovalo antiterorističku kancelariju. U isto vreme formirani su istraživački centri pri Institutu za savremene međunarodne odnose.

Odnosi Kine i dominantnog svetskog hegemonu SAD, ključ su bezbednosne pozicije Kine, jer se direktno tiču i njenog međunarodnog položaja, ali i pitanja teritorijalne celovitosti i državnog suvereniteta, kao ključnih bezbednosnih pitanja. Naime, sva se ova pitanja u odnosima jedine super sile i narastajuće azijske sile, Kine, prelamaju na pitanju Tajvana, gde kineski Ustav sugerise da je "sveti cilj" ponovnog ujedinjenja zemlje zadatak svakog Kineza i neizbežni istorijski tok, dok su sa svoje strane SAD namerno stvorile "stratešku dvosmislenost" u prilazu ovom pitanju kao najjači adut u kontrolisanju Kine.

Severnokorejsko nuklearno pitanje i šestostrani pregovori nova su politička realnost Severoistočne Azije, a pored „tajvanskog pitanja“ i najozbiljnija bezbednosna pretnja NR Kini, upravo zbog nepredvidljivosti režima u Severnoj Koreji, kome je, paradoksalno, Kina najbliži saveznik i donator.

Jedna od bezbednosnih pretnji jeste NATO, čije širenje na istok, do same granice (Afganistan) Kinezi budno prate, nezadovoljni, ali dovoljno pragmatični i fleksibilni da se ovim promenama prilagode. Smatraju da širenje NATO odražava nastavak mentaliteta Hladnog rata i primenu tradicionalnih koncepcija bezbednosti, u kojima dominira mentalitet *containment* i ravnoteže uticaja. Kineski analitičari smatraju da su SAD kroz agresiju nad SRJ definitivno ostvarile da evropska bezbednosna situacija bude stavljena pod kontrolu NATO i rešile da težište svoga vojnog prisustva prošire ka istoku, do granica Rusije i do Persijskog zaliva, gde se javljaju novi i nepredvidljivi faktori koji ugrožavaju bezbednost SAD. Tokom dva mandata Klintonove administracije u Azijsko-pacifičkom regionu SAD održavaju i jačaju bilateralne vojne saveze sa Japanom i Australijom, severnim i južnim sidrom svoje Istočnoazijske bezbednosne strategije. Kroz bilateralne vojne vežbe i izgradnju jedinstvenog odbrambenog raketnog štita, Vašington u mrežu ugrađuje i Koreju, Filipine, Tajland i Singapur. Ekspertska komisija Nacionalne bezbednosne komisije preporučuje, 2001. godine, Bušovoj administraciji da uspostavi novu azijsku bezbednosnu strategiju, koordiniranu i sveobuhvatnu. Ova strategija uključuje jačanje odnosa sa tradicionalnim partnerima, ali i naročito razvoj i jačanje političkih, ekonomskih i vojnih veza koje ne predstavljaju pretnju nacionalnim interesima SAD. Preporučuje se strategija balansiranja uticaja rastućih azijskih sila, poput Kine, Indije i Rusije, dok upozorava na neuralgične tačke u dugom luku od severoistočne Azije, Indijskog okeana, Persijskog zaliva do severnog ugla Kaspijskog mora. Uoči 11. septembra, Bušova administracija je, pod barjakom borbe protiv terorizma i prevencije širenja oružja za masovno uništenje, ojačala stratešku kontrolu pojasa od Severoistočne do Centralne Azije, direktno ulazeći u bezbednosni prostor Kine, Indije, Japana i Rusije. Sa ovim su se preplitali i odabir ruta za prenos energenata, kao i države označene kao "osovine zla", koje su zamenile *rogue nations* iz prethodne administracije. I dok su natezale svoju stratešku kontrolu nad ovim zamišljenim lukom, SAD su aktivno radile na širenju mreže bezbednosnog savezništva pod svojim liderstvom u Azijsko-pacifičkom regionu ka Indijskom okeanu i čak do Persijskog zaliva, da bi tamo dodirnule južno krilo NATO. Da bi mogao da realizuje ovu strategiju, Vašington je promovisao aktivno učesće svojih tradicionalnih saveznika u ratu protiv terorizma i uticao na njih da koordinišu svoje aktivnosti na polju neširenja oružja za masovno uništavanje i u okviru ambicioznog sistema protivraketne zaštite. Radi dodatne motivacije, niz zemalja je dobilo status saveznika nečlanica NATO: Japan, Republika Koreja, Filipini, Tajland, Pakistan, Kuvajt, Singapur i Tajvan, dok je Indiji taj status obećan. Na taj način, prema kineskom shvatanju, SAD su stvorile azijski NATO

koji je delimično usmeren prema Kini. Protiv njega se ona brani pomenutom ekonomskom i kulturnom diplomatijom, ulogom "lokomotive" ekonomskog razvoja Azije, zalaganjem za mir i stabilnost regiona i učešćem i kreiranjem dugačkog niza regionalnih organizacija, foruma i oblika saradnje u svim oblastima.

Tako je na samitu APEC u Šangaju krajem 2001. godine usvojeno, prvo put u istoriji, Saopštenje o neophodnosti saradnje u oblasti borbe protiv terorizma. I na poslednjem, 12. samitu APEC novembra ove godine u Čileu, kineski predsednik Hu Jintao je predložio jačanje saradnje u borbi protiv svakog oblika terorizma, koji ugrožava napore za stvaranje bezbednog ambijenta za razvoj i investicije u regionu. Od 1997. godine, Kina razvija posebnu partnersku saradnju u okviru politike jačanja dobrosusedstva i saradnje na obostranu korist sa zemljama članicama ASEAN, po imenu "10+1", u različitim oblastima – od transporta, obrazovanja, do formiranja slobodne trgovinske zone. U novembru 2004. godine, Kina je bila domaćin i prve Konferencije o bezbednosnoj politici ARF (ASEAN Regionalni Forum), koju je sama inicirala godinu dana ranije. Kina je aktivna učesnica Asia-Europe Meeting (ASEM). Dokument usvojen na poslednjem samitu, novembra 2004. godine, potvrđuje snažnu privrženost borbi protiv terorizma, uz naglasak da UN treba da budu lideri u borbi za svetski mir i bezbednost. Međunarodni terorizam je označen kao ozbiljna pretnja miru, bezbednosti i održivom razvoju. Zbog toga su dogovorili intenziviranje saradnje u ovoj borbi, naročito u vezi sa prekograničnim kriminalnim delima, širenjem zaraznih bolesti i zagađenja, kao netradicionalnim oblicima pretnji kroz konkretne programe i planove uz očuvanje kulturnih razlika i jačanje dijaloga.

Kina je uspela da uveri svoje sada već zemlje-saradnice u antiterorističkoj kampanji da je pokret Istočni Turkestan, odnosno četiri organizacije ovog pokreta, teroristička struktura povezana sa Talibanima i Al-kaidom i da predstavlja pretnju bezbednosti ne samo Xinjiang Ujgurskoj autonomnoj oblasti, već i celoj Centralnoj Aziji, tako da se ova organizacija našla na listi terorističkih organizacija UN i američke vlade već 2002. godine, dok je krajem sledeće godine Interpolu (prvi put) predat spisak od 11 lidera ovih organizacija (mahom sa boravkom u Nemačkoj). Duboko nepoverenje i rivalstvo u odnosima sa Indijom, ne samo zbog kratkog pograničnog rata i nerešenog razgraničenja, Dalaj Lame, već i zbog kineske veće bliskosti sa Pakistanom, Kina takođe postupno prevazilazi pragmatično – ekonomskim vezama i visokom diplomatijom, koja je dovela do redovnih sastanaka indijskog državnog savetnika za bezbednost i kineskog potpredsednika vlade. Kina zamera Indiji da se nudi SAD za dominantnog saveznika na Potkontinentu, koji bi Kinu posmatrali kao bezbednosnu pretnju. Pakistan i Indonezija imaju izvanredno razvijene ekonomske odnose sa Kinom, koji su se i kroz tehničku i drugu kinesku pomoć etablirali tokom poslednje decenije, iza kojih automatski idu i redovni i srdačni kontakti na svim nivoima. Između službi bezbednosti Pakistana i Kine potpisan je sporazum o razmeni informacija u oblasti borbe protiv terorizma. Tokom 2004. godine oružane snage dve zemlje su u sklopu ove saradnje izvele zajedničke vežbe.

Jedno od najznačajnijih novih bezbednosno-ekonomskih oblika organizovanja u Centralnoj i istočnoj Aziji jeste nastajanje Šangajske organizacije za saradnju (ŠOS), juna 2001. godine u Šangaju, na inicijativu Kine. Članice su Kina, Rusija, Kazahstan, Kirgistan, Tadžikistan i Uzbekistan. Cilj organizacije je, pored dogradnje "strateškog partnerstva" sa Rusijom, bio da se jačanjem ekonomskih veza, naročito u oblasti energetike, transporta i trgovine, ove zemlje (bivše sovjetske muslimanske republike) čvršće vežu za Kinu i time načini protivteža agresivnom i rastućem američkom prisustvu u regionu, dok bi vojno-bezbednosna saradnja otupila oštricu ekstremnog islamističkog pokreta prema Kini i zaštitila je od mogućih udara duž granica sa ovim zemljama (maticama i njenih etničkih manjinskih grupa).

- [1] Document of CPC on Governance Capability Issued, China Internet Information Center, September 27, 2004.
- [2] Xiong Guangkai, Munich, "Present global anti-terror situation and its prospect", 39th Munich Conference on Security Policy, February 10, 2003.

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Gundulićev venac 48, 11000 Beograd
Tel: 011 | 3287 226; 011 | 3287 334
Email: office@ccmr-bg.org
www.ccmr-bg.org | www.bezbednost.org